WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 175. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 175. VOL. LXI.

СТРАВС ВІРИТЬ В МІЖНАРОДНЕ ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ АТОМУ

Вашинґтон. — Голова Комісії Атомової Енерґії адмірал Луїс Л. Стравс відбув першу пресову конференцію впродовж 14-місячного урядування, на якій заявив, що він вірить у швидке закінчення перегонів в атомовому збросінні. Він казав, що є вигляди на те, що незабаром буде здійснена пропозиція президента Айзенгавера в справі міжнародної співпраці для продукції атомової енерґії для мирних цілей. Ця міжнародна аґенція, яка контролюватиме атомову продукцію, на думку адмірала Стравса, матиме широкі повновласті. Покищо Комісія Атомової Енерґії продукує атомову зброю, і в цій ділянці можна похвалитися великими осягами. В останньому році випродукувано більше зброї, як в попередніх роках. Адмірал Стравс назвав окремі пункти діяльности Комісії Атомової Енерґії: 1. ЗДА і надалі час-від-часу випробовуватимуть атомову зброю на Тихому океані, хоч, покищо ще не визначено терміну найближчої проби. 2. Вже ведуться переговори в справі співпраці в ділянці атомової енерґії з Канадою. ЗДА постачатимуть атомову енерґію для огрівання реактора, який Канада будує над річкою Чок в провінції Онтеріо. 3. Подібні переговори ведуться з Бельґією, яка має великі поклади урану в Конґо в Африці. 4. Переговори з Англією ведуться від довшого часу, вони почалися під час конференції на Бермудах в грудні минулого року. 5. Стравс вірить, що непорозуміння в справі контракту з фірмою Діксон-Єйтс швидко вияснится. 6. На початку найближчого року мають ЗДА скликати міжнародну конференцію атомових науковців, на яку запросять і совєтських науковців. 7. Стравс заявив, що це неправда, що атомові фахівці залишають працю в урядових фабриках внаслідок звільнення д-ра Роберта Оппенгаймера. При кінці своєї одногодинної пресової конференції Стравс говорив і про свою працю на пості голови Комісії Атомової Енерґії. Він сказав, що мав кілька радісних моментів під час своєї праці. До радісних хвилин зарахував він той момент, коли президент Айзенгавер говорив на Асамблеї Об'єднаних Націй про міжнародну співпрацю для мирної продукції атомової енерґії, а також і той факт, коли Конґрес прийняв закон, який дозволяє обмінюватись атомовими інформаціями з заприязненими державами. До неприємних справ зарахував Стравс закиди Мічелла, немов би Комісія Атомової Енерґії підписала контракт із фірмою Діксон-Єйтс тому, що одним із директорів цієї фірми є приятель Айзенгавера — Боббі Джовнс.

В серпні дещо збільшилось число затруднених

Вашинґтон. — Статистичні бюра департаментів торгівлі і праці повідомляють, що в серпні ц. р. дещо збільшилося число затруднених робітників. В тижні, що скінчився 14 серпня ц. р. число затруднених становило 62,300,000, а безробітних — 3,245,000. В місяці липні число затруднених становило 62,148,000, а безробітних 3,346,000. Число безробітних, які забезпечені на випадок безробіття, виносило в тижні, який скінчився 21 серпня, 1,676,800 осіб, а в попередньому місяці (липні) — 1,853,000. Теперішнє число затруднених — 62,300,000 — майже на мільйон менше в порівнянні з тим самим часом з 1953 року. Число фармерських робітників в серпні ц. р. становило 6,900,000 осіб, а в липні воно було на 600,000 осіб більше. Число нефармерських робітників у серпні досягло 55,300,000, а в липні обнизилося до 54,700,000. Зменшилося число безробітних, які діставали допомогу на безробіття в 42 стейтах, найбільше в Ню Йорку (7,763), Ню Джерзі (4,337) і Іллиной (6,980). Але в деяких стейтах збільшилося число забезпечених на безробіття: Мішиґен — 5,197, Індіяна — 2,766 і Кензас — 2,210.

Уряд реєструватиме комуністичні друкарні

Вашинґтон. — Департамент справедливости приготовляється до реєстрації всіх друкарень, де комуністи потайки друкують свої комуністичні видання. Реєстрація відбудеться згідно з новим протикомуністичним законом, що його недавно підписав президент Айзенгавер. Сенатор Герман Велкер, який вніс цей протикомуністичний закон, заявив, що комуністи послуговуються тайними друкарнями та друкарським приладдям в Ню Йорку, Пітсбурґу, Вашинґтоні, Чепел Гілл в Південній Каролайні і в повіті Елеймеда в Каліфорнії. Сенатська Правнича Комісія ствердила, що ці „тайні комуністичні друкарні є великою небезпекою для ЗДА, бо вони тісно зв'язані з цілістю змовницьких дій комуністів". Багато свідків зізнали, що комуністи вже в 1948 році приготовлялися піти в підпілля, де їхня партія могла б розвивати небезпечну для держави діяльність, головним чином при допомозі друкарень. Свідок Метт Цветіч зізнав, що частину тайної друкарні в Пітсбурґу комуністи перенесли 1951 року до Шікаґо.

В АМЕРИЦІ

● **Гураґан „Една"** не загрожує Флориді, бо він вже скрутив на північ, в сторону океану. Метеорологи передбачають, що він не дійде до американського суходолу.

● **Департамент** охорони здоров'я міста Ню Йорку повідомляє, що продуценти олив'яних фарб позначатимуть пушки з цією фарбою осторогою про те, що вона — тріялива і що діти не повинні бавитися тими пушками. В 1952 році 17 дітей отруїлися забавками, помальованими олив'яними фарбами, а в 1953 — 8 дітей.

● **92-річний американець** німецького походження Джуліюс Лімен передав у своїм заповіті фарму вартости 70 тисячів долярів на власність ЗДА. Тисячу долярів залишив він на те, щоб хтось у Мюнхені опікувався могилою його батьків. Джуліюс Лімен мав 22 братанків і сестрінків, але маєток записав на ЗДА, щоб цим способом віддячитися цій країні, в якій він щасливо жив із своєю дружиною, що померла два роки перед ним.

● **В Спрінґфілді, Ілл.,** знайдено надмогильний камінь трирічного другого сина президента Абрагама Линколна, про якого думали впродовж 98 років, що він затратився. На камені є напис з ім'ям і прізвищем Едварда Б. Линколна, який кінчається так: „Такі попадуть в царство небесне".

● **Створено комітет** для вшанування пам'яти померлого сенатора Роберта А. Тефта. Комітет бере до уваги три роди відзначення: 1) пам'ятник або будинок в пошану сенатора, 2) інститут або школа, що носила б його ім'я та 3) стипендію його імени.

● **Департамент** охорони здоров'я Нюйоркського стейту повідомляє, що в минулому тижні зареєстровано 71 випадок захворування на поліо. Тиждень раніше число захворувань було 75. В цілому році в місті Ню Йорк було 476 випадків поліо, а в минулому році в тому самому часі — 940.

● **Власники** однотипових склепів „А енд П" обнизили ціну за фунт кави до 99 центів. Також і інші харчові крамниці повідомили про те, що обнизили ціну за фунт кави, нижче від одного доляра.

ДОЛЛЕС ЗАПЕВНЯЄ НАЦІОНАЛЬНИЙ КИТАЙ ПРО ПРИЯЗНЬ ЗДА

Тайпей. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес полетів — як ми вже про це вчора повідомляли — безпосередньо після підписання східньоазійського пакту в Манілі на Формозу, де пообідав і мав довгу розмову з національно-китайським президентом Чіян-Кай-шеком і його найближчими військовими та політичними співробітниками. Це було вперше в історії, що державний секретар З'єдинених Держав відвідав Національний Китай. Доллес пригадав у своїй заяві, що її подано до публічного відома, що він бачив востаннє Чіян Кай шека у Ганкав в 1938 році. Тоді, мовляв, Китай боровся сам один проти аґресивних сил. Тепер „знову аґресія погрожує світові і в небезпеці є всі, що хочуть бути вільними". Доллес запевнив національно - китайських лідерів, що ЗДА стежать за посиленням комуністичної військової і пропаґандивної активности у відношенні до Національного Китаю і що ЗДА не залишать уряд Національного Китаю у цій теперішній боротьбі. Він підкреслив рішення ЗДА боронити Формозу, не вдаючись в детайлі, чи під цим треба розуміти також оборону малих островів у протоці Формози. З Тайпею Доллес відлетів до Токіо, а звідтіль до ЗДА, щоб у неділю взяти участь у засіданні повної Крайової Ради Безпеки, скликаної президентом Айзенгавером до Денверу. Доллесові товаришив м. і. сенатор Смит з Ню Джерзі.

Восени відбудуться атомові маневри двох дивізій ЗДА

Вашинґтон. — Шеф штабу армії генерал Метью Ріджвей промовляв на зборах Крайового Товариства Промислової Безпеки і заявив, що восени відбудуться маневри двох дивізій, які будуть так поводитися, немов би під час цих вправ уживано атомової зброї. Ріджвей сказав, що ці маневри мають виказати, які зміни потрібні в тактиці і організації армії внаслідок атомової зброї. Шеф штабу вже наперед заявив, що, мабуть, треба буде численнішої армії, бо її треба буде розпорошувати на менші частини, які своєю рухливістю достосовувалися б до атомового способу ведення війни. Під час маневрів випробовуватимуть всі роди зброї в формаціях різної величини.

30 вересня передадуть фльоті перший атомовий човен

Вашинґтон. — Командатура Фльоти повідомляє, що 30 вересня передадуть фльоті перший в світі атомовий човен „Навтілюс". Після того відбудуться вправи з цим дійсним підводним човном, який занурений в воді може оплисти довкола світу, не потребуючи доповняти пального. Церемонія передачі фльоті „Навтілюса" відбудеться в порті Ґротон, Конн., де його збудовано впродовж двох років. Його збудували корпорації Вестінґгавз і Дженерал Дайнемікс. Перше занурення „Навтілюса" відбудеться коло Лонґ Айленду, дальші вправи цього 2,800-тонового човна, довгого на 300 стіп, відбуватимуться на Атлантику.

Пістряк леґенів можна вчасно розпізнати

Шікаґо, Ілл. — Професор Відділу Радіології при Міннесотському університеті, д-р Ліо Дж. Ріґлер, заявив на 19-му річному Конґресі Американських і Канадійських хірургів, що пістряк легенів можна розпізнати вчасно, бо вже за десять років перед активізацією цієї недуги видно її сліди на легенях. Д-р Ріґлер твердить, що вчасне розпізнання пістряка дає великі *шанси його вилікування.* Найновіші досліди свідчать про те, що пістряк легенів потребує довгого часу для свого розвитку. Обсервації д-ра Ріґлера дають йому підставу твердити, що тьмяні тіні на легенях, на які досі не звертали лікарі уваги — це перші познаки пістряка. Ця недуга, як видко з світової статистики, щораз більше поширюється.

МОСКВА ЗНОВУ ПРОПОНУЄ „КОЛЕКТИВНУ БЕЗПЕКУ ЕВРОПИ"

Москва. — Совєтська пресова аґенція ТАСС проголосила заяву совєтського міністерства закордонних справ, яка знову повторює давню пропозицію скликати нову міжнародну конференцію для встановлення разом із нею, Москвою, колективний „пакт безпеки" для Европи. У тій новій офіційній совєтській заяві є передусім великі похвали під адресою „патріотизму" Франції, який, мовляв, проявився у відкиненні Европейської Оборонної Спільноти. Совєтська нота знову залякує Францію відновленням німецького мілітаризму і зіштовхнення ролі Франції до другорядної держави в такій західньо-европейській системі, в якій була б Західня Німеччина з відбудованою армією „під проводом гітлерівських генералів". СССР перестерігає перед новими спробами, які ведуться на Заході заступити Европейську Оборонну Спільноту якоюсь новою формулою, в якій була б також Західня Німеччина з своєю відбудованою армією, і протиставить тій концепції совєтську концепцію „з'єдинення Німеччини" на базі миру і демократії", бо тільки така, мовляв, „миролюбна" Німеччина була б ґаранткою тривкого миру в Европі. Москва покликується при тому на Женевську конференцію, яка ніби дала доказ, що спірні справи можна компромісово полагоджувати і запевняє, що „зробить все в своїй силі, щоб осягнути порозуміння в нерозв'язаних досі міжнародних проблемах, включно з справою Німеччини, проблемою системи колективної безпеки для Европи, проголошення поза законом атомової і водневої зброї та обмеження збросння, як також, щоб довести до дальшого відпруження міжнародної атмосфери".

Совєти переганяють Захід приростом населення

Рим. — В Совєтському Союзі, який нараховує 200-250 мільйонів мешканців, збільшується населення далеко швидше, як в кожній з 14 країн, що належать до Північно-Атлантійського Пакту, — ствердив Воррен Ізон, професор політичної економії в Університеті Гопкінса, промовляючи на світовій конференції в справах популяції. Ця конференція відбувається у Римі під протекторатом Об'єднаних Націй, з участю фахівців-делеґатів від 66 країн. Правда, смертність в СССР в 1953 р. виказувала 8,9%, отже була багато більшою, як, напр., в ЗДА. Проф. Ізон вказував на труднощі вивчення популяційної проблеми в Совєтах тому, що совєтська статистика неточна.

Технічна вищість і краща обслуга проти совєтської чисельної переваги

Норфолк, Вірджінія. — Головний командант Атлантійської фльоти адмірал Джеролд Врайт заявив, що Американська фльота зрівноважує совєтську чисельну перевагу в підводних човнах. Він офіційно заявив, що в нього залишилось якнайкраще враження про Атлантійську фльоту, коли він недавно відвідував базу підводних човнів у порті Ню Лондон в Конектикаті. „Такий стан поготівля, сказав адмірал, зрівноважить той факт, що совєтська фльота має майже в два рази більше підводних човнів, ніж Америка".

Радарова станиця оберігатиме атомову фабрику

Вашинґтон. — Команда Летунства плянує збудувати радарову станцію, яка повідомлятиме про наближення ворожих літаків до атомової фабрики над річкою Севеннег в Південній Каролайні. Летунська оборона цієї фабрики і радарова станиця будуть приміщені поблизу міста Ейкен, недалеко атомової фабрики Комісії Атомової Енерґії, в якій виробляють складові частини водневої бомби.

ІДЕН ВІДВІДУЄ ЕВРОПЕЙСЬКІ СТОЛИЦІ В СПРАВІ ОБОРОНИ

АНГЛІЯ НЕ ЗАКИНУЛА ДУМКИ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ 9-ти ДЕРЖАВ ЩЕ ПЕРЕД ЗІБРАННЯМ РАДИ НАТО У СПРАВІ СКРІПЛЕННЯ БЕЗПЕКИ ЗАХОДУ

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Антоні Іден виїхав з Лондону на европейський континент, щоб у його чотирьох столицях перевести важливі підготовчі розмови в справі скріплення безпеки Заходу, ослабленої провалом у французькому парляменті Европейської Оборонної Спільноти. Головна тема розмов: відбудова німецької армії і включення її в бльок Заходу. На суботу передбачені розмови Ідена з міністром закордонних справ Бельґії, Голляндії і Люксембурґу в Брюсселі, після чого Іден поїде до Бонн на наради з канцлером Аденауером. З Західньої Німеччини англійський міністер їде до Риму на наради з італійським урядом, а на самому кінці, в поворотній дорозі до Лондону, він затримається у Парижі, щоб там перевести мабуть найдовші і найскладніші розмови з Мендес-Франсом. Здаючи собі справу, що суттю проблеми є устійнення спільної плятформи з Францією, Англія хоче перевірити в безпосередніх розмовах свого міністра закордонних справ становища всіх окремих шести західньо-европейських держав, сиґнатарів пакту Европейської Оборонної Спільноти, до ситуації, яка витворилась після відкинення того пакту Францією. У своїй заяві Іден ствердив виразно, що його подорож має підготовити конференцію 9-ти держав, себто названих шести західньо-европейських плюс Англія, З'єдинені Держави й Канада „і пізніше засідання Ради НАТО". Нарада Ідена з канцлером Аденауером має відбутись в неділю, а у вівторок найближчого тижня відбулась би конференція Ідена з державними керівниками Італії.

Подорож Ідена до Західньої Німеччини заскочила тамошні політичні кола. Канцлер Аденауер заявив, що він з радістю вітатиме змогу особистого контакту з керівником англійської закордонної політики. Найтруднішою точкою нарад у Бонн буде знайти таку формулу, яка не дискримінувала б Німеччини, а давала б проте ґарантію Франції, що Західня Німеччина з своєю відбудованою армією і економікою не домінуватиме в новій військово-політичній системі Західньої Европи. Розмови Ідена візьмуть під увагу нову заяву Мендес-Франса, що Франція не може бути одинокою державою серед „великої трійки", яка зреклась би частини своєї суверенности, чого не хочуть робити Англія ні ЗДА. Очевидно, що в тих розмовах буде заторкнена теж нова ‚мирова оферта' Москви.

Англійські юнії підтримують збросння німців

Брайтон, Англія. — Конґрес англійських торговельних юній затвердив резолюцію, що висловлюється на користь відбудови західньонімецької армії, але відношення голосів вказує на таку силу противників німецького збросння, що в англійських політичних колах не виключають можливости, що на конґресі Партії Праці виграють „пацифісти" з лівого крила. 4,077,000 голосували „за" і 3,622,000 „проти", отже резолюція перейшла більшістю тільки 455,000 голосів. *На кругло 6 мільйонів членів* Партії Праці під кінець минулого року 5 мільйонів належало до юній, так, що це останнє голосування вказує на роздвоєння у Партії Праці в поглядах на потребу німецького озброєння. З огляду на це консервативний уряд Черчила, який мав підтримку офіційного проводу опозиційної Партії в політиці у відношенні до Західньої Німеччини опинився в тяжкій ситуації, але не припиняє підготовчих заходів до міжнародних конференцій у цій справі.

Закінчились морські маневри НАТО

Атени. — На Йонійському морі закінчились шестиденні маневри з участю суходільних частин і летунства. У цих маневрах взяла участь могутня 6-та американська фльота, а також середземноморська фльота Англії і кораблі Канади, Італії, Греції та Туреччини. НАТО „виграло" битву з уявним ворогом, що „наступав" із східньої Анатолії, намагаючись з суходолу й моря захопити турецькі протоки. Однак ці маневри — як повідомляють американські часописи — виявили деякі недоліки. Наприклад, грецьке і турецьке командування не дуже вміло користуватися літаками з американських літаконосців, а поважні труднощі виникли у радієвій службі зв'язку з уваги на різні мови. Грецькі й турецькі літаки, що належали до „ворожої" сторони, проривались через радарову заслону. Все ж, загально оцінюють ці великі маневри як успішні, хоч би з уваги на виявлення слабих точок, що вимагають удосконалення.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ МАСОВА УЧАСТЬ У СОЮЗОВОМУ ФЕСТИНІ НА СОЮЗІВЦІ В НЕДІЛЮ

ДОСІ ЗГОЛОШЕНО БІЛЯ 20 АВТОБУСІВ; СОЮЗІВКА ГОТОВА ДО ЗУСТРІЧІ ТИСЯЧ НАРОДУ

Заповіджений на найближчу неділю, 12-го вересня, великий Союзовий Фестин на Союзівці, вакаційно - відпочинковій оселі УНСоюзу при вступі в гори Кетскил біля Керґонксон, готов стати одною з найбільш масових імпрез цьогорічного літнього сезону, на закінчення якого фестин відбувається. Прогулянки на Союзівку автобусами з цієї нагоди заповіли досі численні громади не тільки з метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі, але й з Пенсилвенії, Конектикат, Ровд Айленд і навіть з Массачусетс. Разом досі зголошено вже приїзд біля 20 автобусів. Очевидно, що найбільше людей приїде особовими автомашинами. Тим часом на Союзівці завершується інтенсивна підготова, щоб примістити та заспокоїти всі побажання великого здвигу народу, як теж запевнити їм культурну розвагу. Фестин матиме традиційний старо-красвий характер з усіми його фестиновими атракціями. Весь час гратиме духова окрестра „Сурма" з Джерзі Ситі під диригентурою проф. В. Задорного. Обов'язки господарів, — крім персоналу самої Союзівки, — виконуватиме теж персонал головної канцелярії УНС та В-ва „Свобода". Фестинову програму, в якій братиме участь уся публіка, допомагатиме переводити група пластунів. В околицях Союзівки заповіджена на неділю приємна погода, а на випадок несподіваного дощу гості матимуть повно місця на відпочинок і розвагу в багатьох забудованнях оселі. — Крім зустрічі із знайомими та приятелями з інших громад та крім звичайних фестинових розваг, танців і забав, гості матимуть нагоду подивляти та користати з передосінньої краси великих лісисто-гористих просторів Союзівки. Загальне зменшення руху на дорогах після минулотижневого Дня Праці уприємнить теж і саму подорож на Союзівку. Союзівка, як відомо, лежить біля шляху ч. 209, що лучить дві великі маґістралі з півдня на північ: шляхи ч. 17 і 9W. Крім шляху ч. 209, до Союзівки можна доїхати теж шляхами чч. 52, 44 і 55. Союзівка лежить між місцевостями Елленвіл і Керґонксон і при звороті на шлях, що веде до Союзівки, будуть, крім існуючих постійних дороговказів, ще спеціяльні відзнаки, на які легше можна буде звернути увагу. Недільний фестин на Союзівці закінчить практично наш цьогорічний вакаційний сезон, після якого вже тепер заповідається інтенсивна громадська і культурна та політична діяльність по наших громадах.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИД НА СОЮЗІВКУ З ПОВІТРЯ. — Праворуч: клюб „Веселка", з великим басейном для дорослих та малим (округлим) для дітвори, з тенісовим кортом, спортовим майданчиком та великою площею. Зліва — майже схований між деревами головний будинок — „Гостинниця". (Світлив С. Федів)

В СВІТІ

● **Токіо, столиця Японії,** третє щодо величини місто у світі, має, за переписом з 1 серпня ц. р., 7,736,113 мешканців. Лише за останній рік число його мешканців збільшилось на 331,867 душ. У 1951 році Лондон мав 8,346,137 мешканців. У тому самому часі Ню Йорк нараховував „тільки" 7,891,957 мешканців (тепер він має понад 8 мільйонів).

● **Аґа Хан,** який має тепер 77 років, перестудився, має гарячку і біль горла. З цього приводу настав неспокій серед мільйонів імаїльських мусульман, духовним батьком яких він є. Аґа Хан — багатюща людина і живе довгий час у Каннах, в найдорожчому місті на французькій Рів'єрі.

● **Совєтський Союз** до цього часу не вирахувався перед Італією з 60,000 італійських воєнних полонених, взятих головним чином під Сталінґрадом. Тепер він знову відмовився вияснити, що з ними сталося. Італія оскаржує Москву в комісії Об'єднаних Націй для справ воєннополонених.

● **Мізерія** комуністичних країн проявляється зокрема в цигарках, продукованих у цих країнах. У польських, мадярських, румунських і болгарських цигарках трапляються стебла соломи, грудки землі й камінчики. Польські цигарки так погано опаковані, що розсипаються. Мадярська газета „Мадяр Немзет" оповідає, що один розгніваний курець побіг до директора цигаркової фабрики і примусив його викурити цигарку. Після того директор „позеленів". Повідомляють про це з Відня на підставі голосів сателітської преси.

● **Американські дивізії,** що від'їздять з Південної Кореї, забирають з собою всю свою зброю. Це викликало велике розчарування серед південних корейців, які сподівалися, що американці бодай залишать їм зброю і виряд. 25-та Дивізія виїздить на Гаваї.

● **Яків Малік,** совєтський амбасадор в Англії, оглянув славний Кентерберійський собор і відвідав „червоного єпископа", д-ра Джонсона, відомого з просовєтських симпатій. Після того, як обидва разом посідали, Джонсон сказав, що на Маліка святиня зробила враження.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платится 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДАЛЕКОСХІДНІЙ ПАКТ ОБОРОНИ

До значних подій сучасної доби треба зарахувати теж і Далекосхідній Колективний Договір Оборони, що його підписали минулої середи в Манілі: З'єдинені Держави, Велика Британія, Франція, Філіппіни, Австралія, Нова Зеляндія, Сіям і Пакістан. Сталося щось таке, що досі вважали майже неможливим. Бо що Схід не зійдеться з Заходом заповідали не тільки такі, як поет Кіплінґ, що були задивлені в велич і незахитність Британійської імперії з її азійськими колоніями, але й реальні політики тих націй, що спирали свою могутність та добробут на посіданні далеких країн-колоній. Одначе в Манілі зійшлися Схід із Заходом і договорились. Тому саме це є подія першорядної ваги, бо вона започатковує нове відношення Заходу до Сходу, побудоване на рівності і визнанні права на національне самовизначення та державну незалежність усім східнім народам. Ці принципи зазначені у вступі до пакту, а окремо ще у Пацифічному Чартері, що віддзеркалює Атлантійський Чартер та всі свободи, що охоплені Чартером Об'єднаних Націй. Іншими словами, в Манілі Захід погодився у відношенні до Азії на таке, на що азійські народи довго ждали. Тим то слушно завважують, що коли б такий договір був складений кілька років тому, то інакше виглядала б боротьба в Індо-Китаї.

Червона аґресія і неволя та страх азійських народів перед червоною колоніяльною політикою Москви та Пейпінґу звели докупи у Манілі ті азійські народи, які є свідомі небезпеки і рішені себе боронити. До тої колективної оборони не приступили „невтральна" Індія, чи такі держави з т. зв. Кольомбо-бльоку, як Індонезія, Цейльон і Бурма. Та є зате Пакістан, який матиме тепер добру нагоду ослабити невтральних, як тільки рознесеться по Азії правда про Далекосхідній Колективний Пакт Оборони, а зокрема про ті принципи, що обняті Пацифічним Чартером. Допоможе цій пропаґанді теж і те, що в договорі немає мови про комуністичну небезпеку, а говориться тільки про аґресію взагалі, з якого боку вона не походила б. До аґресії враховано теж наступ на демократичні свободи та установи, як і на самовизначення та незалежність. Договір залишає за кожною країною право рішати конституційним способом про те, яку вона думає брати участь в обороні. Передбачена теж консультація у таких випадках, коли небезпека не є збройним нападом.

Все це подумане на те, щоб видерти комуністичній пропаґанді та „невтральним" арґументи, наче б цей договір був „воєнним", таким, що хоче втягнути азійські народи у воєнний конфлікт між З'єдиненими Державами і СССР та червоним Китаєм. Цей договір є не тільки ліквідацією залишків давньої колоніяльної европейської політики в Азії, але одночасно обороною проти куди гіршої колоніяльної небезпеки збоку червоного тоталітаризму.

Слаба сторона договору в тому, що ним не охоплені Японія, Південна Корея та Формоза. Але не треба забувати, що ці країни забезпечені окремими договорами з ЗДА. Хоч у договорі не названо комуністичних аґресорів на ім'я, Східньо-Азійський Колективний Пакт Оборони вважається „спільним фронтом проти міжнародного комунізму", як це підкреслює „Ню Йорк Таймс", додаючи, що він є теж „тріюмфом американської закордонної політики і персональним тріюмфом секретаря стейту Доллеса". Не є він европейським НАТО, не має спільних збройних сил і спільної військової команди. Проте построєний у такий спосіб, що покликана ним до життя Рада має широкі повновласті на випадок нападу на котрубудь з держав, що є сиґнатарами договору.

Комуністична пропаґанда намагалася всіми способами ослабити значення нарад у Манілі. Москва лякала азійські народи зістріленням американського літака на сибірських водах, а червоний Пейпінґ обстрілом двох малих островів, які є під владою китайського націоналістичного уряду на Формозі. Але вони тільки підняли значення потреби колективної оборони, про яку в той час радили в Манілі.

ОРІЄНТАЦІЯ НІМЦІВ НА ЗАХІД

Західні німці сердиті й огірчені на французів за те, що вони перешкоджають, мовляв, німцям здобути політичну суверенність з правом відбудувати настільки свою збройну силу, щоб можна було боронити свою батьківщину проти ворога, — не дозволяють прийняти німців у сім'ю західніх народів на позиціях рівного з рівним, стараються все ще експлюатувати німців економічно (Рурщина) і понижувати їх морально (дискримінаційні проєкти Мендес-Франса). Все це правда, хоч найбільшою правдою є те, що німці, байдуже західні чи східні, говорячи про французів, забувають, що не французи на німців, але німці на французів напали були в 1870 і 1914 і 1940 роках, і в усіх цих трьох війнах залили Францію кров'ю і вкрили руїнами, неспровоковані, виключно з імперіялістично - завойовницького гону.

Забувши ці зовсім природні підстави французького думання про Німеччину, західні німці, розчаровані, що Захід не приймає їх з відвертими раменами до співпраці, буцімто починають сприймати концепцію „співіснування" з комуністичним світом. Очевидно, що пресові вістки про зростання нібито просовєтських настроїв у західньо-німецькому народі — це здебільша пропаґандивний „трюк", обрахований на залякування Заходу і вимушення від нього (передусім від Америки) якнайвищої ціни за дальшу співпрацю.

Не зважаючи на всю свою злість на французів за провалення пакту Европейської Оборонної Спільноти і на все ще не погаслу злість на американців та англійців за бомбардування німецьких міст, західні німці просто не всилі орієнтуватись на Схід. Їх незручна ситуація полягає саме в тому, що вони мусять добиватися співпраці із Заходом, мусять орієнтуватись політично, культурно й економічно на Захід. Вони не можуть відмовитись від протекції Заходу, наявним доказом якої є перебування на терені Західньої Німеччини західньо-альянтських військ, фактично не в характері окупантів, а в характері ґарантів безпеки проти інвазії комуністів зі Сходу. Орієнтуватись на Захід німці мусять тому, що не мають іншого вибору. Вони мають вічно перед очима дійсність у Східній Німеччині. І ніщо інше не діє на користь західньої орієнтації німців так сильно, як власне та східньо-німецька комуністична дійсність: самі комуністи, як організатори життя у східній частині Німеччини, є найпалкішими і найуспішнішими пропаґаторами потягу німців до Заходу і всіх політично-військових комбінацій, зв'язаних із Заходом.

Хвиля втікачів із східньої зони Німеччини, поділеної поміж 4-ох переможців у Берлінському (Постдамському) договорі, пливе далі на Захід, хоч і вужчими струмками, бо західньо-німецькі власті, особливо в Західньому Берліні всіми способами стараються обплутати цей 9-літній масовий „ісход", що катастрофально обтяжує західньо-німецькі проблеми — мешкальну, харчову і праці. Але, всупереч усім труднощам і прикрощам, на які наражені втікачі, від тих, від яких вони втікають і до яких втікають, втеча не припиняється. Чому саме?

Здавалося б, що в Середній Европі комуністична система, перещеплена за московським зразком, все ж є легшою й сприйнятливішою, ніж на східньо-европейських та азійських просторах, які Богом і людьми ніби забуті. Але так воно не є. Головні риски комуністичного правління у Східній Німеччині ті самі, що й у СССР, в Польщі, Румунії, Болгарії чи Чехословаччині, а може ще дошкульніші саме тому, що німці з Бранденбурґії, Саксонії чи Турингії знають краще, як нещасні громадяни „совєтського раю" (особливо молода генерація), що таке західній життьовий стандарт і яка була воля людини за конституційного кайзерського режиму чи Ваймарської республіки. Східня Німеччина, офіційно Німецька Демократична Республіка, величиною трохи менша за стейт Пенсилвенію і з населенням коло 18 млн. душ є найдалі на захід висуненою країною, де зустрічаються два світи. І всі подробиці східньо-німецького життя так добре відомі західнім німцям, не тільки від виселенців і втікачів (яких є вже кругло 10 мільйонів душ — великий не тільки економічний, в неґативному сенсі, але й політичний чинник), але, так би мовити, й крізь сусідське віконце.

На всьому житті Східньої Німеччини тяжить, як в Україні і в усіх інших уярмлених совєтським режимом країнах, пропаґанда, від якої нема ніякої втечі і яка товаришить кожному порухові мешканця. Вони потішаються тільки тим, що після місяців і років життя в пропаґандивному млині — їх вуха й очі не чують і не бачать пропаґанди. Другим нестерпним явищем є насильне розполітиковування всіх, від дітей до старців. Ніхто не може не цікавитись політикою, хоч би тому, що три четвертини всіх в'язнів — це насправді політичні в'язні: один нарікав на юнії, другий на зависокі ціни, третій погано висловився про високого партійного достойника, четвертий говорив проти скасування приватної власности і т. д. — всі вони стали „злочинцями" через те, що вмішались у „політику". Врешті є ще два явища, які найсильніше штовхають людей до втечі: система всеохоплюючого шпигунства і нестерпні умовини праці. Управитель дому, вуличний наглядач, дільницевий керівник, сусіди, листоноші, вчителі, що в школах випитують дітей, всі ті „сексоти", поминаючи офіційну поліцію — це така могутня шпигунська сітка, в якій тріпочеться кожна окрема людина, що перебування в такій сітці на довший час остогиджує життя. До того ж те життя надзвичайно бідне, — робітник заробляє пересічно 200-240 марок місячно ($50-60), а пара черевиків коштує 100 марок. Усі пропаґандивні гасла, порозвішувані по вулицях, фабриках і робітнях, так яскраво перечать дійсності, що є тільки наругою над працюючим людом. Проголошене зниження цін на 1,200 назв товарів при таких заробітках є зовсім нереальним, бо всеодно робітник не всилі купити „дешевих" речей, які коштували, напр., 10 марок і „подешевшали" на 8. Клясове зрівняння є повною фікцією. Інтеліґентські професіоналісти заробляють від 600 до 4,000 марок місячно, а в Східній Німеччині є коло 30 осіб державно-адміністраційної верхівки, які дістають по 15,000 марок місячно. Очевидно, всі про це знають.

Загал східніх німців став мовчазно-апатичний і живе надією, що порятунок прийде із Заходу. Як же ж західні німці можуть орієнтуватися на Схід?

Микола Кокольський

ПРОПАЩА ДУША

Недавня утеча до большевиків двох західньо-німецьких політиків — д-ра О. Йона, керівника державної безпеки і К. Ф. Шмідта-Віттмака, викликала чималу сенсацію. Бо те, що з-під комуністичного режиму втікають на Захід день-денно сотні людей усіх станів без різниці — це річ самозрозуміла: втікають з большевицької тюрми на волю. Але тут сталося навпаки: утікачі вибрали комуністичний режим. І тому на сторінках преси появляються раз-у-раз коментарі, що намагаються вияснити мотиви цього будь-що-будь незрозумілого вчинку.

Немає сенсу вичисляти на цьому місці різні здогади на тему цієї втечі. Прийде час, коли ці речі вийдуть назверх і заспокоють людську цікавість. Та все одно, які мотиви не входили б тут у гру, факт дезерції чільних людей у ворожий табір свідчить про їх моральну меншовартість, моральний хаос у їхній душі. Цей хаос — це гірке пожнив'я нацистівського режиму. Німецька душа загубилася в нетрях нацистівської ідеології і досьогодні не може себе знайти. Загубила її в першу чергу молодь, затруєна манією расової величі й зведена на моральне бездоріжжя. Та режим розвалився і вийшла на яв уся його забріханість. Старше покоління, виховане на старих, добрих засадах, іде знову своїм шляхом. Нацистівська брехня не зачепила його душі. Зате молодь зупинилася в моральній порожнечі. Поворот недавній надлюдині до висміяної моралі батьків — справа не легка. І тому чимало недавніх вождів та вождиків принишкло по закутках і стиха снує мрії про велич. На цьому тлі й родяться Йони, дармащо вони були колись в рядах опозиції, і родяться Шмідти-Віттмаки, що вміють прекрасно маскуватися і служити рівночасно двом богам.

Цей стан німецької душі віддзеркалюється виразно в повоєнній німецькій літературі. Вона залюбки розвиває воєнну тематику з типом героїчного німецького вояка з його вояцькою товариськістю в різних ситуаціях. Війна програна не з його вини, і тому в очах спільноти належить йому повна реабілітація. Німецьке серце під вояцьким одностроєм заслуговує на те, щоб йому поставити в книзі особливий пам'ятник. Підкреслювання героїзму німецького вояка —, це до певної міри психічне антидотум на ту гидь, яку викликала кривава гульня злочинного ґестапівця й намагання роз'яснити чорну тінь, яку кинула на цілу націю розгнуздана нацистівська бестія. І це можна зрозуміти і до певної міри виправдати. Та коли сьогодні письменник все ще не може здобутися на об'єктивну оцінку гітлерівської авантюри, коли бачить у ній рятунок життя, волі й щастя нації, коли все ще не знає, по котрій стороні більша міра вини, все ще не вміє визначити „як далеко сягає співучасть кожної з них у злобних намірах і брехні, трагічних помилках і людських хибах" (Гайнріх Айзен — „Пропаща сотня"), то це вже виразна спроба вибілювання давніх гріхів і це доказ, що в людині все ще покутує пропаща нацистівська душа. А що та душа не самітня, про це свідчать розхоплювані тисячі книжок з такою ідеологією.

Трагізм німецької нації в тому, що нацистівська тиранія залишила по собі не тільки матеріяльну, але й духову руїну. Цю другу куди важче відбудувати як матеріяльну. Бо приходиться завертати історію назад, приходиться усувати з душі нацистівський намул, а на його місце прищеплювати знову давно, висміяну нацистами, але єдино слушну правду, засновану на Господнім законі. А це справа не легка. Треба десятків літ важкої і відданої праці, щоб на духовій руїні виростити зрозуміння, що Дойчлянд не є понад усе, що для нації держава сама в собі не є ціллю, а тільки засобом, який має забезпечити творчому духові нації повну свободу розвитку, що майбутнє нації вільно будувати не на злочині, а на глибокій пошані вселюдських ідеалів, а в першу чергу на глибокому респекті перед Господнім законом пошанування гідности людини.

Л. Луців

МИХАЙЛО ГАЙВОРОНСЬКИЙ

(В п'яті роковини його смерти)

Михайло Гайворонський помер 11 вересня 1949 р. Так склалося, що саме в п'яті роковини його смерти появилася друком праця Василя Витвицького під заголовком „Михайло Гайворонський. Життя і творчість". Ця розкішно видана книжка вийшла накладом дружини покійного композитора, д-ра Неонілі Гайворонської, при співучасті колишніх учнів М. Гайворонського. (Ця праця друкована в друкарні „Свободи" на найкращому папері, в ній 18 ілюстрацій на окремих нартках та 58 прикладів, які ілюструють композиторську працю Покійного. Вона має 208 сторінок, в чому на п'ятьох сторінках подано резюме англійською мовою. Жаль тільки, що на цій книжці надто скромна обкладинка . . .)

Праця Василя Витвицького якнайкраще пригадує колишнім Українським Січовим Стрільцям їхнього славного побратима, який у безсмертних мелодіях стрілецьких пісень увіковічнив Українське Січове Військо. Ця книжка зацікавить усіх тих, що інтересуються життям і чином УСС саме в 40-річчя їхнього виступу. Її з радістю прочитають усі ті численні учні М. Гайворонського, над якими він працював вже тут на американській землі. Та працю Витвицького з цікавістю прочитає і кожний читач, головним чином її першу частину, в якій говориться про життя композитора. А життя це таке цікаве, що могло б бути сюжетом великого життєвого роману, який читалося б одним душком.

Автор поділив свою працю на дві частини. В першій (стор. 11 до 77) Витвицький змалював життя Михайла Гайворонського, починаючи від маленького західньоукраїнського містечка Заліщики, а кінчаючи на світовій метрополії Ню Йорку. Автор книжки підкреслив, що, при оцінці праці українського композитора, не можна різко відмежувати його життя від творчости, як це деколи можливе в чужинних мистців тонів і мелодій. Читач бачить Гайворонського перед першою війною в Заліщиках, у воєнних походах від Карпат аж поза Дніпро, на становищі диригента шкільного хору і на пості головного капельника військ Української Народної Республіки. В дальших двох розділах автор змальовує працю Гайворонського в повоєнному Львові (до 1923 року) і його життя та змагання за те, щоб дійти на вершки творчости в Америці.

В другій частині автор критично оцінює творчість М. Гайворонського. Говорить про перші спроби (1910-1914 роки), стрілецькі пісні, обробки народних пісень, хорові твори, сольові пісні, церковну музику, твори для дітей та всі інші роди творчости композитора, аж до його опер.

Автор характеризує творчість Гайворонського такими словами:

„В українському музичному житті першої половини 20 сторіччя Михайло Гайворонський записався як автор стрілецьких пісень, як композитор, що виявляв себе у різних ділянках творчости, у тому й у ділянках занедбаних у нас — церковна музика та інструментальна — і врешті як один із видатніших і різнобічних діячів на полі нашої музичної культури. Охоплюючи одним поглядом цілість його творчости, можна ствердити з певністю, що хвороба і смерть перетяли його діяльність, яка без сумніву ще дала б немало плодів на полі національної музичної культури.

На своє завдання і взагалі на завдання музики Михайло Гайворонський дивився очима мистця-громадянина. Для нього ледве чи було щось більше чуже і дальше, ніж гасло „мистецтво для мистецтва". Формалізм в естетиці музики, погляд на музику, як на чисту гру мелодичних ліній, висловлений так яскраво і талановито — Едвардом Гансліком, мав у нашому композиторі рішучого противника. У своїй статті про Дениса Січинського він писав, що пісня „Не пора" вартісніша для нашого народу від опер і симфоній. Поминаючи перебільшення, треба ствердити, що ці слова характеристичні для самого Гайворонського. Композитор і громадянин сплітались в його праці нерозривно. Це проглядає з того, як дорожив він нашою традицією, як високо цінив українську народну пісню, як дбав за чистоту народної музики. Це видне з творів — плодів його композиторського таланту.

Михайло Гайворонський не просто компонував, він служив своїй Батьківщині засобами собі доступними і в межах, яких йому було дано досягти та на які дозволив йому, досить далекий від творчого супокою, перебіг життя".

Оця блискуча характеристика життя й творчости Михайла Гайворонського напевно знайде признання всіх спеціялістів-музик, які, можливо, будуть дещо інакше оцінювати окремі твори Гайворонського.

Книжка Василя Витвицького про життя й творчість Михайла Гайворонського — це досі єдина в нас повна монографія про творчість українського музики. В Києві кричать про підтримку української культури, але там досі ніхто не міг спромогтись під московською окупацією написати монографію про велетня нашої музики — Миколу Лисенка. Праця В. Витвицького — це гідне вшанування памяті М. Гайворонського. Вона буде тривким пам'ятником визначному українському композиторові.

Ю. Каменецький

ЗА СПІВПРАЦЮ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

На терені Шікаґо з ініціятиви Пласту виникла думка скоординувати працю всіх молодечих організацій як давно-, так і новоприбулих. Для цієї мети покликано до життя т. зв. Координаційний Комітет Молоді, випрацювано для нього правильник та намічено конкретний плян праці.

Треба підкреслити із натиском, що це ніяка нова організація. Це тільки представники вже існуючих товариств сходяться періодично на спільні наради, для обговорення справ, що цікавлять усі проводи. Завдання: ту саму працю, що її виконують одні, в порозумінні виконувати спільними силами разом, організовано і з більшим успіхом.

Як це виглядає в практиці — зілюструю конкретними прикладами.

Всі молодечі організації поклали собі за завдання виховувати молодь на свідомих українських і добрих американських громадян. Пласт і СУМА виписали на своїх прапорах: „Бог і Батьківщина". Та й інші молодечі організації ведуть свою працю під тим самим кличем. Це свідчить про здорове й ідейне наставлення української молоді.

Кличі ці і напрямні не можуть бути тільки крилатими словами. Вони повинні виявитися і ділами в щоденному житті. І тут представники молодечих організацій намітили конкретні речі:

а) Організувати систематичні курси українознавства для молодших і старших своїх членів. Для молодших по можливості власними силами, для старших в формі дворічних курсів під назвою Народного Університету силами Учительської Громади. Обов'язок кожної молодечої організації — вплинути морально на своїх членів і включити їх у ці курси. Це справа першої ваги. Без основного знання історично-політичної традиції, української літератури, мови, географії і культури, не може розвинутися ні глибока національна свідомість, ні справжній державницький розум.

Такі курси українознавства почнуться в Шікаґо з початком жовтня.

б) Зобов'язати молодь, що самостійно працює, вплачувати певний національний даток, а студіюючій молоді обнизити його до 3 долярів річно.

в) Доручити молоді всіх організацій брати обов'язкову участь в національно-державних академіях, таких, як 1 листопада, 22 січня і в дні Т. Шевченка.

г) Щодва роки силами усіх молодечих товариств організувати „День Крут", академією, спортовими змаганнями та грошовими збірками на визвольні цілі.

д) В разі потреби скликати молодь на віча, щоб вона займала своє становище до актуальних українських проблем (Переяславський договір).

(Закінчення на 3-ій стор.)

Іван Гаденко

ЩАСЛИВИЙ ПОРЯТУНОК

(Оповідання)

(4)

Подумавши, господар наш додав, не кваплячись: — Може, вам там нічого й не буде, а може й буде . . . Завтра поїдете напевно. От, тільки щоб військова поліція вас завтра не застукала! Ті вже не помилують. Це не донці! . . Завтра прийматиме військова поліція оцей увесь район. Гадаю, для вас краще буде, як швидше виїдете до Батайська.

Спати лягали ми дуже голодні і стомлені душею, але поснули враз і виспалися не погано . . . Прокинувшись, напились води і, покуривши самосаду, понатягали рюкзаки, взяли бандури, попрощались і — знов до команданта.

Прийшли, присіли на своїх торбах і радимось. Може, піти б нам краще з станиці, не оглядаючись, ніби нічого й не було? . . Ніхто ж не стереже, самі заходимо й виходимо. Нас не годують, не питають, навіть не ждуть нас тут. А як ми прийдемо, — ніхто й не дивиться . . .

Дружина ж каже: — А може, випробовують вони нас?.. Як станемо тікати, значить винні. Вони нічим не ризикують: куди ми дінемось? Хто нас сховає, якщо шукатимуть? Ми тут примітні і одежею й бандурами. Невже бандури кидати в степу?! .

Надвечір хтось крикнув на подвір'ї: — Машина на Батайськ! . . На авті сиділи три есеси, запорошені пилом, поморені, сердиті. Один пішов до команданта. От уже вийшов з паперами в руках і лізе на машину . . . Ну, ми й собі поклали клунки і лíземо з бандурами в руках. Але він як не крикне, як не кине нам на голови наші рюкзаки, як не залається! Ми аж відскочили . . . Машина рушила, а ми лишились знов. Були ми трохи спантеличені, трохи ображені, але найбільш знесилені від цілоденного чекання, від безпорадности і голоду.

Ми вийшли за ворота і посідали під парканом. Не знали, чи йти вже ночувати, чи почекати ще . . . І я пригадую, як у мені щось відмінилося: у думці, в серці, в почуваннях . . . Обоє ми здавалися мені вже не такі реальні, як завжди. Існуємо і не існуємо. Живі і не живі. І ніби одночасно — ми й не ми.

Я зовсім виразно відчув, що наш мозок не спроможний розв'язати тугого вузла, яким зав'язав нас батайський полковник. Хоч так великий буде ризик, хоч інакше. Якби ж я хоч сам був, не з жінкою! Ну, звісно, я б спробував тікати! . . Іти хіба, прохати команданта чи поліцію, — цього ми не навчилися за все наше життя . . .

— Чуєш, Галю! — кажу дружині. — Ти мені вибач, що я втягнув тебе в цю справу! . .

— В яку?

— У подорож без справжньої перепустки. Це було дійсно небезпечно.

— Не згадуй, — каже, — якось буде!

— Прости, Галюсю, що я сердито крикнув, як ти боялася в дорозі і не слухалась мене!

— Нічого! Я забула . . . Забудь і ти!

— Дай нам, Боже, — кажу, — видряпатись якось! Я не себе жалію, а тебе!

— Не бідкайся, ще не пропали! Нам же не вперше . . . Хай буде, як мусить бути!

На степовому небі червоно жевріла вечірня зоря. На вітер! . . Вже почало смеркатись. На комендантському подвір'ї запала тиша . . . Рапотом по нашій вулиці заторохтіло. От, ближче, ближче! . . І от уже мчить до наших воріт мотоцикл з двома військовиками! . . Один, ще молодий, білявий, у звичайних окулярах, — устав і підійшов до нас.

— Що ви за люди? — питає по-німецькому і дивиться на клунки та на бандури.

Ми коротенько розказали про свою біду. — Дайте папери! — каже. Забрав наші перепустки й пішов до команданта. За три хвилини вийшов і сказав, щоб я зайшов до канцелярії. Нові перепустки . . . на П'ятигорськ.

Ми глянули на нього, мов на чудо, що впало з неба . . . Звичайні невеличкі очі. Під шаром пороху — м'які, інтеліґентні риси ще зовсім молодої людини. В усій поставі не помітно нічого підкресленовійськового . . .

Промовивши звичайну коротеньку дяку, я поспішив до команданта і там, діставши з його рук нові перепустки, заплакав . . .

Аж тут ми здогадалися, що визволив нас отой самий начальник військової поліції, якого ніби слід було найбільш остерігатись . . . Та чомусь ми ні трішечки не здивувались, лише почували велику вдячність.

Пригадую також, що оте саме почування півреальности, яке з'явилося було, коли сиділи ми, самітні, на чужій вулиці, не покидало нас. Здавалося, не ми йдемо, а хтось веде нас. Не ми існуємо, а хтось у нас всередині існує... Чи може з голоду, а чи з духової причини, тільки було це справді так, — я й зараз пам'ятаю.

Прийшли на станцію. Нас там зустріли, як урятованих від смерти. Вони вже знали про наш арешт . . . Начальник зразу ж нам поставив штемпель і посадив на товаровий потяг. Таки на П'ятигорськ! . .

*

Коли я закінчив своє оповідання, дружина мовила: — — Вже близько Дінкельсбіль. Збираймось! . .

Надворі вечоріло, в вагоні стало темнувато, і я нагнувся до нашого супутника, щоб подивитись: чому він мовчить . . . І я побачив на його обличчі сльози, що збігали одна за одною, скапуючи йому на груди.

— Ви плачете? — спитав я стиха.

— Ні . . . Не знаю . . . Оце молився зараз. Дякував за ваш чудесний порятунок . . . Скільки народу загинуло тоді в Батайську у того команданта! Він не вернувся теж . . . А вас — я знаю певно — урятував Господь! Через людей, звичайно, але Він . . . Ну, прощавайте! Бажаю щастя! . .

І, допомагаючи мені приладити рюкзака, він щось шепнув на вухо, чого я зразу не добрав. Аж по виході з вагона я зрозумів, що то були слова: — Там, на Донських степах вас доторкнувся Бог!

(Кінець)

Ігор Соневицький

НАПЕРЕДОДНІ „ІСХОДУ"

(Присвячую зустрічі останнього річника абітурієнтів колишньої Академічної Гімназії у Львові).

Дивні були ходи шкільного виховання нашої ґенерації. Польща саме приготовила була для нашого покоління другу свою реформу: 6 кляс вселюдної школи, 4 роки гімназії, 2 роки ліцею. Але ледве перший річник здужав пройти кривий шлях штудерної будови, як вибухла друга світова війна, що на шматки подерла паперові комбінації освітньої системи, в центрі якої стояла химерна наука про могутнє польське „моцарство", довкола якого крутиться не тільки історія земної кулі, але й уся вселенна. Зловіщого вересня 1939 р. з-за Збруча надтягли неохайні полчища червоної армії, а за ними вслід притяглася совєтська влада і зовсім нова шкільна система большевицької десятирічки, з її протирелігійним та протинаціональним наставленням та з пошукуванням кандидатів на комсомольців і донощиків на своїх найближчих. На щастя, тільки два роки перевиховували нас на свій лад, пересуваючи учителів та учнів з одної школи до іншої і перемішуючи до невпізнання кляси та шкільні традиції, щоб і духом колишнім не пахло.

На зміну прибули полки іншого окупанта, тим разом із Заходу. Щоб не зривати під собою ґрунту серед населення Галицької землі, зараз після своєї появи, хоч нерадо й нещиро, погодилися на обмежене відновлення українського шкільництва на території т. зв. Генерального Губернаторства. Оттоді й ми, кандидати до шостої кляси ґімназії, зійшлися в листопаді 1941 р. до будинку при вул. Сапіги, де повинна була відновитися праця славної своєю майже столітньою традицією восьмиклясової Клясичної Академічної Гімназії. Та ледве тільки відбулися вписи і почалися перші лекції навчання, а вже прийшла дошкульна вістка, що німецьке командування забирає будинок від української школи, бо він показався потрібний для поширення шпиталю з сусіднього будинку Політехніки. Для нас призначили тісненький будинок колишньої народної школи на розі вулиці Яблоновських і площі св. Софії. Два роки ми там тиснулися, а на третій і звідтіля викинули. Довелося недобиткам колишньої многолюдної Академічної Гімназії шукати приміщення в старовинному будинку при Ринку ч. 10, власності славної пам'яти товариства „Просвіти". Там, у мурах колишнього центру нашого культурного життя, припала нам честь кінчати нашу освіту безнадійно сумної зими 1943—1944 року.

***

Минуло саме десять років з часу останньої матури колишньої І Державної Гімназії з українською мовою навчання у Львові.

Росм крилатих спогадів линуть мої думки в буйні часи юних днів на батьківщині, в блакитну далечінь переживань останніх етапів шкільного побуту.

Пригадую собі — а трапилося це мені на годині німецької мови — обговорювали „Перстень Нібелюнґів", а за вікном стояла розкішна осінь золота. Вітрець колисанку співав, а листя падало долів у макабричнім рівномірнім ритмі, вистелюючи різноколірний килим. Сонечко так лагідно пестилося крізь шибки і світ навкруги позолотило. Аж раптом від нього запалало, метнулося сліпучого блиску кружало, а згодом притихло все контрастом темного рядна і на момент закрилася занавіса буття.

Дивлюся, а з-за углів кімнати виходять довгі - довгі тіні і чую скрипок спів, розкішну кантилену; теплом матірньої любови впадають в течію альтівки, а згодом віольончелі. Ох, яка ж незрівняна краса живущих тонів! Пливуть хмаринками собі потоком щастя звуки, то розходяться, то знову сходяться докупи, щоб незабаром в шумах містерій контрабасів з'єднатися в могутнє річище унісону. Аж ось простір пронизали колони тону французького ріжка, прогомоніли з рядів ґротескові фаґоти, фіґурними стрибками помчали клярнети і флейтів срібні мережки і сум розжалобленої до краю гобої. Здалека все дужче й дужче котиться лявіною в безодню прірви зловіщий клекіт тимпанів. І раптом зринули позавни й туба, а ясні, як дні, звуки тромпети підняли мотив у сфери слави. Зірвалася метушня орґій тутті і криком розпачу рознісся пронизливий брязкіт чінелі. Здавалося ось-ось усьому край, доходить до катаклізму. Щераз немов в гарячці загреміло тутті і раптом навкруги усе завмерло мовчанкою, немов у зимовому сні. Та ні, стрівай. Тканинку мовчанки пронизав м'який як шовк баритон. Промінням переливається голос, спочатку тихо, наче сон, потім сильніше й виразніше, аж врешті зупинився на одній повторній фразі і я, схаменувшись... відчув на собі погляд учителя. На його обличчі хмарами зібралися густі брови, а впертий погляд, що блискавкою мчався з його блакитних очей, пронизав геть до краю цілу мою істоту.

На домагання повторити зміст прочитаного розділу я збентежено знявся з свойого місця. Очевидно, відповідь була зовсім невдачна і сорому піт покрив моє чоло.. Але з уст добродія - вчителя не пролунали гострі слова лайки, докору й догани. Стояв у мовчанці ще хвилинку і мабуть зміст її я добре зрозумів. Потім спокійним кроком відійшов, продовжуючи навчання, тільки та далеко з-за туманів шуміли арф буйні ґліссанда і розкішшю стелився вальторень довгий в безконечність тон.

(Закінчення буде).

За співпрацю молодечих організацій

(Продовження зі стор. 2-гої)

В тому самому дусі намічено конкретну співпрацю і в інших ділянках: фізичної заправи молоді шляхом міжорганізаційних спортових змагань; плекати товариські зв'язки, влаштовуючи спільні молодечі імпрези, як комерси, вечерниці та ін. Підкреслено, що такі спільні імпрези мають відбуватися без алькогольних напоїв. Особливу увагу присвячено інформації про українську справу та Схід Европи в тих середовищах американської молоді, з якими поодинокі організації мають зв'язок.

Разом співпрацюють на терені Шікаґо такі молодечі організації: Арт-Клюб, Атлетік Клюб (Т-ва тут роджених українців), СУМА, ОДУМ, Студентська Громада, „Леви" і Пласт.

Звичайно, наведені приклади співпраці не вичерпують в подробицях усіх інших складних питань, але самий факт, що така співпраця постала, що провідники молодечих організацій знайшли спільну мову, що співпрацюють під загальнонаціональним кличем, для Нації і Держави — це явище відрадне і гідне наслідування в інших осередках.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

ПІВДЕНЬ

Наш дійсний стан.

Хто хотів би довідатись про дійсний стан в Шікаґо - Савт, хай поступить на одні або другі збори, до одного або другого товариства. От малесенький приклад. З нашого терену аж шість делеґатів їздили на конвенцію УНС, але ні один з них не зміг здати належно звіту по нинішній день! Які причини того? Їх є багато, але подаємо дві найголовніші. 1). Дехто вважає, що ціллю товариства є зібрати вкладки від членів і раз чи два рази в році зробити пікнік для покриття видатків. А результат такий, що члени, де попало, втикають свої вкладки, щоб „позбутися біди" і зникають з очей. Три-чотири особи спішать на пікнік. Таскають ковбасу, капусту, борщ, горщики. Сумовито переглядаються. І тут же, серед дороги, вони готові побити ті самі горщики. Мовляв, нема для кого трудитися. Але так не є. Наші люди такі ж як і другі. Вони завсіди готові послухати чогось мудрого, нового, і від себе вони вміють добавити пару слів. На жаль, цього в товаристві нема. За сорок довгих років тут нічого не змінилося. Словом, у нас завсіди „по-старому".

Друга причина — це брак своєї хати. Коли б ми мали свою хату, хоч би і на „курячій нозі", то наші справи виглядали б цілком інакше. Не важно чи дім цей буде союзовим, чи громадським, не важно також, хто його придбає, містер Б. чи містер М., аби тільки був. На цю тему в нас говориться від довшого часу і кожний по свойому це пояснює. Про такий дім була також згадка в „Свободі". Отже, почали люди робити початкові заходи в цій справі й мене до цього воза запрягли. І зараз же пішов страх по громаді. Одні школою, другі депресією, а треті „кометою" починають лякати. Словом, у нас „все постарому". Але є також і такі, які сьогодні готові тисячу разів присягнути, що нічого не вийде. Та не в цьому біда. Біда в тому, що більшість культурних і свідомих громадян, які розуміють і болїють громадськими справами, ні разу не можуть „присягнути". Зневіра, пасивність огортає навіть найсильніших. А все ж таки віриться, що ми викотимося з цієї біди на битий шлях. Варта також тут згадати, що на 8-го січня плянується підприємство, ціллю якого є радше спопуляризувати справу Укр. Дому.

Такий ото є дійсний стан на нашому терені. Який же вихід з цього? На нашу скромну думку він такий: Всі ті, які мають охоту і силу до праці, повинні перестати критикувати, нарікати та охкати, а сказати собі: „Буде так, а не інакше!" і на ці слова „присягнути". Іншого виходу не бачимо. І без великого труду, без великих капіталів, в короткому часі, ми можемо наздігнати культурні громади!

Цих пару критичних думок подав я до газети тому, бо іншого зв'язку ми не маємо, дарма, що ми живемо близько себе і дарма, що кожного місяця відбуваються „збори". І направду стає прикро, коли доводиться писати аж до газети про такі старі і наші домашні справи. А тому прошу вибачення в ш. читачів.

Петро Пуцило.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

Ню Йорк, Н. Й.

Фінансові труднощі Українського Жіночого Виставового Комітету.

В УЖВКомітеті маємо відданих справі й працьовитих робітниць, що в почутті ідейности від трьох літ працюють над інформуванням американців про українське мистецтво. Проте друга сторінка, матеріяльна, зовсім слаба, бо бракує нам фінансів. Ми всі добре здаємо собі справу з цього, що щоб поставити на доброму поземі мистецьку виставку на міжнародному форумі, з відповідною інформацією та мистецькими атракціями, треба фондів на покриття прерізних витрат, включно із оплатою за місце — кіоск у висоті $880. Жіноцтво деяких інших національностей тих клопотів не має, бо фінансовою сторінкою їхньої виставки клопочуться консуляти, а в наших обставинах ці тягарі поносити мусить вся суспільність. В першу чергу сам УЖВКомітет клопочеться за розбудову фінансів різними шляхами і для тієї мети створив окрему фінансову комісію. Тому ця комісія найшвидше розпочала свою діяльність, щоби завчасу покласти основу під цілу працю комітету. Одержані білети вступу від НЖІ в кількості 2,000 штук роздано відпоручницям організацій для розпродажі по 90 центів серед українського громадянства, відтак до українських підприємств: „Український Народний Дім", „Арка", „Сурма" „Говерля", „ЕКО", „Наш Базар", „Споживча Кооператива" та сальони краси — „Соня", „Дороті", і „Марійка". В цих організаціях і підприємствах слід набувати квитки вступу на МЖВиставку. При цьому ще раз пригадуємо, що гроші до нашої каси йдуть тільки із продажі квитків нашим Комітетом. Для побільшення наших грошових засобів, ми влаштуємо котроїсь неділі вересня розвагову імпрезу та апелюємо до заможних організацій і громадян складати свої пожертви на „виставовий фонд", пересилаючи їх на адресу п. Іванни Венцаль, 2401 Davindson Ave., Bronx, N. Y.

З'ясовуючи громадянству наші фінансові труднощі, закликаємо до співпраці та моральної і матеріяльної піддержки УЖВКомітету. Виявім наш життєвий патріотизм, хто чим може: одні організаційною працею, другі знанням українського мистецтва, а ще інші артистичним талантом, включно до масового відвідування громадянством нашого кіоску. При таких спонтанних зусиллях діло мусить бути вдатне, а ціль осягнена.

Отже в ім'я українського патріотизму, тої реальної праці хоча б біля української виставки на Міжнародній Жіночій Виставі, щиро запрошуємо до співпраці: науковців, мистців, артистів та все американсько-українське громадянство метрополії.

Прес. Від. УЖВКомітету.

ФЛОРИДСЬКА „ОПІКУНКА"...

Якось там собі польська дувчатка з Флориди, з'їдливо розправившись і співгромадянами іншої раси тієї провінції, з „засьцянка" часопису „Гвязда Полярна" з дня 21 серпня ц. р., — наприкінці своєї писанини ще й пальцем погрозила, щоб не пішли на комуністичний липок („лєп") так, — як українці...

Котрі саме українці так глибоко засіли в її патріотично-розболілих печінках, вона не каже, — але з дальшого її торочення виходило б, що відноситься це до особливо милих її серцю українців — бувшої польської займанщини, з професором - українцем, якої вона колись і десь там мала нагоду розмовляти, й котрий мав її таке говорити:

„Тепер — мовляв, українці знають, що поляки були для нас за-добрі, за-лагідні, а українці були їм ворогами. Через 20 років вони не хотіли узнавати Польщі — (що за нетакт, подумати лише!...), аж щойно прийшли комуністи й ті за 24 години зробили з них „добрих патріотів" польських, лиш — вже за-пізно"

Читаючи отакі правдиво польські „бздури", сам не знаєш — кого більше винувати за них: чи закукурічену польську патріотку, чи таки самого редактора, що пускає між своїх читачів такі безглузді нісенітниці!...

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою).

ЗБИРАЮТЬ НОВИЙ УРОЖАЙ ДЛЯ МОСКВИ

Жнива в Україні добігають кінця. Совєтська преса веде посилену кампанію за здавання в першу чергу державі обов'язкових континґентів та за „продаж" по державних цінах тій же таки державі т. зв. сільсько-господарських лишків. Усе йде під кличем: „Насамперед державі", тобто Москві. Як виходить з повідомлень преси, багато колгоспів та радгоспів до жнив як слід не підготовились і тому своєчасно з ними не впорались, завдавши державі великих збитків. Як виходить з пресових повідомлень, причиною спізнення є незарадність колгоспного керівництва, хоч немало зважила в цьому й відсутність „техніки" — машин і знаряддя, в чому обвинувачується міністерство сільського господарства. Також почалися жнива на цілинних землях в Казахстані, куди вислано десятки тисяч української молоді. Тепер поспіхом на збирання врожаю висилають на ці землі з України комбайнерів, трактористів та інших технічних робітників. Рівночасно з жнивами по всій Україні почалася посівна кампанія, якій совєтська преса присвячує основну увагу.

СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКА ВИСТАВКА В МОСКВІ

У Москві відкрито Всесоюзну сільсько-господарську виставку, на якій представлені експонати також з усіх районів України. Відзначені найкращою продукцією колгоспи й радгоспи нагороджують преміями і вписують на список „передових". Совєтська преса широко розписується про виставку, закликаючи колгоспників до ще наполегливішої праці „на благо соціялістичної батьківщини".

НЕУСПІХИ В ЗРОШУВАЛЬНІЙ СИСТЕМІ

Недавно в „Радянській Україні" Остап Вишня висміяв меліоративні організації, що ніяк не дадуть собі ради з системою штучного зрошування сільсько - господарських земель в посушливих південних районах України. В цій же газеті ч. 193 вміщено повідомлення міністерства сільського господарства такого змісту: „Вкрай незадовільно використовуються зрошувальні системи в колгоспах південних областей. Начальники обласних управлінь, директори МТС не зважали на метеорологічні умовини цього року і не використали всіх можливостей для переведення своєчасного та доброякісного поливання посівів. У колгоспах не використовують наявних можливостей для збільшення виробництва городини та картоплі на зрошувальних землях, не додержують правил аґротехніки, затримують переведення поливів і не забезпечують своєчасного та доброякісного післяполивного обробітку зрошувальних посівів. Справа стоїть зле не тільки у Ворошиловградській області, а також і в колгоспах Одеської, Сталінської, Миколаївської та Херсонської областей.

РОЗДАЮТЬ ХЛІБ НА ТРУДОДНІ

Київське радіо повідомляє, що по колгоспах вже почали роздавати з нового врожаю хліб на трудодні. Для прикладу: в колгоспі ім. II-го З'їзду ВЛКСМ Бурштинського району на Станиславівщині колгоспники одержують цього року на трудодень 2 кілограми збіжжя. Цей колгосп, як подає радіо, належить у районі до передових. Отже, якщо колгоспник в цьому колгоспі виробив за рік навіть 300 днів, то одержить він тепер аж... 600 кілограмів збіжжя, яким мусить прохарчувати до наступного врожаю себе і свою родину, а також забезпечити її всім необхідним. Справді, як твердить київське радіо, знайшло собі „щастя" українське селянство на совєтській панщині!

ШКОЛА В СТАНИСЛАВОВІ

Київське радіо подає інформацію завідувача відділу народної освіти Яковлева про стан шкільництва в місті Станиславові. Як виходить з тої інформації, в Станиславові є 11 середніх і неповносередніх шкіл та 2 робітничі середні школи, де працюють 350 учителів. Середню освіту в середніх і неповносередніх школах минулого року закінчили 298 осіб і в робітничих школах 135 осіб. У 1954 р. в школах Станиславова навчалося 5,892 учні, а в новому шкільному році навчатиметься 6,618.

НОВА ОПЕРА МАЙБОРОДИ „НЕВАНА"

Як повідомляє „Радянська Україна", на засіданні оперової секції Спілки Совєтських композиторів відбулося переслухання кількох актів нової опери композитора Георгія Майбороди — „Невана". В цій опері зображується події 1939-40 р. на Закарпатті. Додержуючи всіх приписів совєтської пропаґанди, Майборода представив визвольний зрив українського народу на Закарпатті, як боротьбу проти чужинецьких поневолювачів не за самостійну Україну, а за „возз'єднання з великим старшим братом" — москалями.

ЧЕРВОНІ КИТАЙЦІ В КИЄВІ

Цими днями відвідала Київ група китайських радіопрацівників на чолі з керівником китайських радіопересилань Вен Дзі-дже. На київському летовищі китайській делеґації уряджено пишне прийняття. Її вітали міністер культури УССР, працівники Головного управління радіоінформації УССР та ін. Китайці хочуть запізнатися з організацією совєтської радіопропаґанди і оглянути культурні установи Києва.

ВІДЗНАЧИЛИ „ВИЗВОЛЕННЯ" РУМУНІЇ СОВЄТСЬКОЮ АРМІЄЮ

Дня 23 серпня в Києві в Будинку офіцера урочисто відзначили десятиріччя „визволення" Румунії совєтською армією. На урочистості була присутня делеґація румунського Товариства дружніх зв'язків з СССР. У своїх виступах промовці вихваляли героїзм совєтських вояків, що з любови до трудящих Румунії віддавали своє життя за їх „визволення з капіталістичних кайданів". Згадувано також участь у боротьбі проти німецьких окупантів союзних армій — румунської, болгарської і навіть... американської.

З наших буднів

НЕСПОКІЙНА НЕДІЛЯ

В житті буває, як у казці, а гасом ще гірше. Або ліпше.

Чи снилось мені, ги марилось перед 15-ти роками, що я писатиму фейлетони до українсько - американської „Свободи"?

Чи снилося тоді нашим Усусусам, що вони святкуватимуть своє 40-ліття на землі Вашинґтона, що запалять традиційну Ватру в Чергі... але, в якому Чергі?.. Не в рогатинському, а в американському, в стейті Ню Джерзі?..

Чи снилось нашим футболістам (а з них, деякі, носили ще тоді „газетки"), що вони літатимуть аеропланами з Ню Йорку до Шікаґо, а з Шікаґо до Ню Йорку і будуть змагатися за футбольне мистецтво Північного Сходу Америки?..

А це, між іншим, факт: три тижні тому назад наші УСК-и винайняли собі спеціяльний літак (коштував там тисягку долярів) і літали на змагання до Шікаґо, з тамошніми „Левами". Але, по-дорозі, деякі наші хлопці набавились повітряної хвороби і на грищі дуже хиталися, внаслідок гого противник виграв матг у відношенні 3:1.

Але на тому не кінець. Тепер буде реванш! Завтра, в неділю 12 вересня, прилітають „Леви" (бо це такі леви, що літають) до нас, до Ню Йорку. Наші футбольні аси — Банах, Павлюк та інші Голюки будуть із шкури вискакувати, щоб вийти з гестю з тієї авантюри і виграти ці відплатні змагання. Кажуть, що спровадили собі з Европи якогось екстра-копуна (тепер усе, що з Европи, є екстра). Зрештою — покладають у Бозі надію, що в дорозі з Шікаґо до Ню Йорку, драпіжні „Леви" теж трохи занедужають на повітряну хворобу.

Щоб здобути гемпіонат Північного Сходу — гого їм від серця бажаємо, а при тому дістати гашу Українського Народного Союзу, наші УСК-и повинні б виграти ці змагання бодай „три до кулка" (3:0). А, між іншим, цікава ріг, хто буде вругати переможцям гашу, коли всі шановні союзові урядники поїдуть на Фестин до Союзівки?..

Хіба припоругать цю справу пану Курлякові з Головної Канцелярії, відомому спортсменові, що знаменито грає в круглі, — а це теж кругла ріг, таксамо котиться, як м'яг.

Та не буду я журитися гашею, бо й так її не дістану. А втім — вона буде порожня... В мене, друзі, інший, серйозний клопіт: як влаштуватися, щоб бути в неділю пополудні і на Союзовому Фестині, і на змаганнях „Леви" — УСК?..

Хіба теж винайму літака, до спілки з Миколою Понеділком?

Ікер.

ПРАЦЯ
HELP WANTED—FEMALE

ДІВЧАТА — продавці до пекарні. Досвідчені. Повний час. Приємний вигляд. Добра платня і добрі години. Голоситись:
SHELL BAKE SHOP
81-04 — 37th Avenue
Jackson Heights

Досвідчені ДО ШИТТЯ СУКОНОК
Праця від штуки. Добра заплата.
LYNN-MAR DRESS CORP.
230 Merrick Rd., Lynbrook, L. I.
LYnbrook 9-4450

ОПЕРЕЙТОРКИ
Праця в новій фабриці, пришивання стрічок до светерів. Також потрібно Singer button Sewers. Стала праця, добра платня. Голоситись:
JAMES KNITTING MILLS
2887 Atlantic Ave., Bklyn
Phone AP 7-6663

Молоді дівчата або жінки до науки шиття светерів. Платня під час науки. Коли навчатеся—можна заробити $100 тижнево. Праця цілий рік. Також пошукується до прасування і фурового шиття. Голоситись:
JOHAN KNITTING MILLS, 75-19 Jamaica Ave., Woodhaven, L. I.

РЕЄСТРОВАНІ ПІКЛУВАЛЬНИЦІ
Зацікавлені в клінічних і суспільних вигладах. Догляд над видужуючими хлопцями. $190 і утримання, вакації, свята, забезпечення й ін. Також приміщення для чоловіка й хлопця у шкіл. віці. Пишіть:
Box 127, Valhalla, N. Y.
or phone White Plains 8-2336

ЖІНКА
Мешкання на місці.
Опіка над пів-інвалідою.
Стале місце.
Телефон:
TR 5-0554

ЗАГАЛЬНА ГОСПОДИНЯ
Загальне чищення і звичайне варення. Мусить любити діти. Спання на місці, власна кімната. Праця у працюючого подружжя. Всі електр. приряди. Добра платня, приємна домаш. атмосфера.
Тел.: RE 2-0418 or SO 8-6287

CUTTER WANTED
до жіночих светерів.
Голоситись:
RIMAX KNITTING MILL
1625 Hancock Street
Brooklyn, N. Y.
Phone HE 3-2730

РОЗШУКИ

Пошукую: В. Качур, А. Качур, Петра і Олексу Москаленка з ... Тер. Хто знав би про їх долю, або їхні назвиська, прошу повідомити за нагородою на адресу:
H. KACZUR
7536 S. Champlaine Ave.
Chicago 19, Illinois

ВАСИЛЬ БУРСАК, замеш. раніше R.F.D. Florence, Vermont, прошу зараз порозумітися з International Rescue Committee
62 West 45th Street New York 36, New York
Tel.: MUrray Hill 2-4672

РІЗНЕ

ПОБИВ РЕКОРД!
Українець С. Бзенко, пасічник зі Стейту Мішіґен, виказався найкращим пасічником в тім стейті, бо рік за роком бирає перше місце на стейтовій виставці. Також побив рекорд цього року над сімома іншими пасічниками в стейті Мішіґен, на міжстейтовій виставі в Дітройті.

ПРАЦЯ
HELP WANTED—MALE

ПОТРІБНО ФРИЗІЄРА
з досвідом. Стала праця. Добра платня. Приємні умовини праці. Голоситись:
ALPHINE BARBER SHOP
551 — 5th Ave. New York City
(2nd floor — near 45th St.)
Phone MU 2-4844

ПРАЦЯ
Help Wanted Male—Female

ДО ПРАЦІ В ДІЛЯНЦІ
"Housekeeping" та "Dietary"
Зголошення до
MISS JOEST
"Personnel Director"
NASSAU HOSPITAL
MINEOLA, LONG ISLAND

HEATHCOTE EMPLOYMENT AGENCY
6 Palmer Ave., Scarsdale, N.Y.
Scarsdale 3-6160 — 3-3033
Негайно потрібні подружжя до праці $400. Домашні працівниці $50 і вище. Працівники в торгівлі. Денні працівники.
Зайдіть до нас найперше!

ФРИЗІЄР-КА МАНІКЮРИСТ
Мужчина або жінка.
Madison Avenue сальон.
Добра нагода.
Телеф. по 6 P.M.
MU 8-4184

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ПРО НЕРВИ ТА БОЛІ й терпіння мускулів

Якщо ви терпіли колись на страшні болі нервів, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все щоб дістати поміч проти тих болів і мук, які роблять вас калікою, — то поцікавтеся і послухайте дещо про лік АНТРО.

Лікарські звідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних нервових недуг, як запалення зв'язок між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатяганих мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знамениту поміч, яку вони дістали, іноколи від першого невеликого дозування.

Не терпіть даром другий день тортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 45, Peekskill, N. Y. Щоб мати певність, напишіть своє прізвище й адресу друкованим письмом на обороті коверта. Отримаєте достатню скількість відворотною поштою, за яку заплатите листоношеві тільки $3.00 плюс COD оплата. Зробіть це тепер, поки можете ще дістати АНТРО.

Ім'я ....
Адреса ....
Місто .... Стейт ....

З КНИГАРНІ „СВОБОДИ"
можна виписати
ЦІКАВІ КНИГИ
Софії Парфанович:
1. „ІНШІ ДНІ", — новелі й нариси, — ціна 80 ц.
2. „У КИЄВІ В 1940 РОЦІ", — ціна 75 центів.
3. ЗАГОРІЛА ПОЛОНИНА — бойківські оповідання — ціна 50 центів.

Замовляйте:
"SVOBODA"
P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J.

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ У ФІЛАДЕЛЬФІЇ

просить нижчепойменованих осіб (або їхніх знайомих) подати їхні нові адреси тому, що листи до них з рахунками за переселення до ЗДА повернулися до Комітету:

Прибулих до Ню Йорку серпня 20-го 1949 р. кораблем „Марін Марлін": Флог Софія; Горбицький Стефан, Анна, Анатоль; Гаврилюк Петро, Параня, Ярослав; Котко Лідія; Лозинський Михайло і Оксана; Меринда Євстахій; Мозолюк Анна; Петришко Іван; Струк Євген; Вишневський Марко, Ольга, Олександер, Надія, Володимир.

Прибулих до Ню Йорку серпня 22-го 1949 р. кораблем „Дженерал Блечфорд": Петренко Софія, Ірена, Галина.

Прубулих до Ню Йорку серпня 23-го 1949 р. кораблем „Дженерал Мюр": Андрушковський Степан; Овчаренко Григорій, Марія, Анатоль, Юлія, Валентина, Галина; Кочергін Стефан, Євдокія, Надія.

Прибулих до Бостону серпня 28-го 1949 р. кораблем „Дженерал Герсей": Бакун Ярослав, Анастасія, Микола, Роман; Будника Василь; Філік Степан і Софія; Кінаш Олег; Кущак Микола, Анна, Іван; Кузмич Юрій Малярчук Василь, Іван, Марія; Ребак Марія; Савук Іван і Магдалена; Середюк Юліан; Школьний Теодор, Анна, Тарас; Війтик Іван, Марія, Йосип, Стефан; Загурський Михайло, Каролина, Богдан; Зарицький Юліян, Марія Юлія.

Прибулих до Ню Йорку серпня 29-го 1949 р. кораблем „Дженерал Бунд": Бедель Микола і Наталія; Данильченко Іван, Оксана, Теодор, Віра, Галина; Долішна Параскевія; Грушаник Василь і Олена; Кнуіга Стефан, Марія і Лідія; Кмітель Микола, Марія, Ярослав; Мирля Михайло, Текля, Іван, Марія; Окаліта Іван, Ольга,

MISCELLANEOUS

THE SHEIK 64 YEARS IN BUSINESS
MIDDLE EASTERN CUISINE
Sheesh Kabab - Sheesh Kifta
EXOTIC PASTRIES
455 2nd AVE. MU. 4-9143
Bet. 25 & 26 St.
Lunch & Dinner

Рекомендуємо
NICHOLAS BROS.
Двох вуйків з Покшесу.
Радіо, Телевізія — Продаж, Направа — Опони — Лямпи.
Наші ціни найнижчі. Наш товар і обслуга найкращі.
102 Ashburton Avenue
YO 8-0441

MEKAY HOBBY SHOP
Товари для розваги.
Санчата—Автомобілі—Аероплани — Човни — Інженерські частини — Збірки марок.
32-29 Steinway St., Astoria, L.I.
Tel.: ASToria 4-1744

СПЕЦІАЛЬНО НА ВЕСІЛЛЯ!
Компл. прийняття—дуже приступ. ціна $6.50 від особи.
Manhattan Cocktail
компот
Суп "Du Jour" Relish
½ печені курки
Бульба, зел. ярина
Салата, мороження
кава, весіль. торт.
Прибрано квітами.
1 бутля житнівки на кожних 10 осіб.
Включено податок, напитки, гардероба.
Резерв. місця вже тепер. Уряджуємо прийняття на кожний бюджет.
The Tramer Rest'ant
1 W. 52 St., N.Y.C.
Tel. PLaza 9-1849

АЛЮМІНІЄВІ ДАШКИ НАД ВІКНА,
двері, охоронні вікна, жалюзі, веранди. Найкраща якість по найбільш поміркованих цінах.
KING INDUSTRIES
1022 Yonkers Ave., Yonkers, N.Y.
Phone Beverly 7-8500

ПРОСТУДА й АСТМА
Хто користується новим портативним Raytheon Micronaire Electrostatic Air Cleaner, той має спокійний сон і відчуває знамениту полегшу. Зайдіть! Домовтеся до випробування.
J. BEEBER Co., Inc
838 Broadway (13th St.) N. Y. C.
Кличте: CA 4-3510

НОВІ ІМІГРАНТИ
НОВІ ІМІГРАНТИ ДАЛЬШЕ ПРИБУВАЮТЬ

У серпні місяці ц. р. прибули до ЗДА на завірення ЗУАДКомітету — „Зє" — слідуючі особи:

Пфляйчер Степан, Марта; Капій, Роман, Євгенія, Ярослав, Олександра, Тарас; Кумпан Микола; Полатайко Іван; Васюк Дмитро, Анна, Марія; Залуцький Мирон; Борисенко Михайло, Олена, Володимир, Катерина; Кіцак Володимир; Орлів Іван, Анна, Іван, Віктор; Павличенко Віталій, Марія, Петро; Покалюк Володимир; Щепарович Юрій, Антоніна, Віра; Тарбай Степан; Зінь Іван; Данченко Йосип; Гармаш Володимир, Надія, Людмила; Петрович Михайло, Катерина, Євгенія; Петченко Юрій, Віра, Григорій, Михайло.

У всіх іміграційних справах просимо звертатися на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa. U.S.A.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

Богдан, Ірена; Остапів Володимир; Сулим Олекса і Катерина; Шмагло Василь, Анна, Стефанія; Шийка Михайло, Розалія і Стефан; Титор Петро і Ніна; Заставський Іван, Ева, Роман, Станислав.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. box 1661
Philadelphia 5, Pa., U.S.A.

Business Opportunity

ЛАНЧОНЕТА
Повний виряд. Наріжне, рухливе положення при Broadway. Відкрите вікно. Винайм на 10 р. Тижн. прихід $1,200. Відповідне для подружжя або 2 спільників. Досконала бізн. нагода. $10,000 (легкі сплати).
Phone owner WA 3-9017

Добрий, рухливий бізнес, газолінова станція з мешканням, відкрита цілий рік. Ві удосконалення. При рухл. дорозі. Можна купити тільки бізнес, або бізн. з 2 домами на 10 акр. землі. Дохід з чиншу з обох домів $85. Ціна за бізнес тільки $13,000, за цілу посілість $22,000. Продається за безцін з причини недуги. Пишіть: Sadie Nadler, 80-16 Lefferts Blvd., Kew Gardens, L. I.

ПЕРШОРЯДНА ГРОСЕРНЯ і ВУЧЕРНЯ з комплетним модер. виридом, 4 мешк. кімнати, огрівання—в центрі Wallington, N. J. Тижнев. оборот $1.300. Власник продає з уваги на родин. непорозуміння. Без посередництва. Вигідні умови. Телефонуйте: PRescott 9-6652.

Luncheonette Builder Special
Найбільше підприємство в місті, модерне, власне мороження. Можна заробити більше як $1400, ціна $8,000. Половина готівки.
TA 3-2121
S-7-A, Rm. 830 11 W. 42 St. NYC

Сухе чищення і кравецтво. Кравец. виряд — маш. до шиття, Hoffman машина і puffers. Все відновлене. $45 міс. рент — винайм на 5 р. Можна полішити житла. Власник продає по д. уміркову ціні з огляду на другий бізнес. Тел. власника між 5 і 6 P.M. SE 3-3632.

ТАВЕРНА — доходове підприємство. Найліпше положення в Hoboken. Між Bethlehem Steel і Todd Shipyards, перед апартамент. Виїзд з міста змушує продати. Продаж зі стратою. Ціна $10,000.
Телеф.: HOboken 3-9482

ROOMING HOUSE
3 поверх. мур. 8 кімн. дім. Піч. газ, холодільник, гаряча і холод. вода. Велик. апарт. для власника. 60 м. до N.Y. Автобус і поїзд кожної години. $300 міс. прихід цілий рік. $10,000.
O. EMILIA
33 Lander St., Newburgh, N. Y.
Newburgh 4784R

CLEANING STORE
Повний виряд з мешканням і 2 presses. Добре бізн. положення. бл. housing project і шкіл. Спільники добре влаштуються і легко розвинуть бізнес. Низ. рент — винайм. Один спільник хворий, тому продає по д. умір. ціні. Телеф. перед 7:30 P.M.
EX 2-0511

ФРИЗІЄРНЯ — BRONX
Повний виряд. 2 крісла. Свіжо відмальовано. Позаду 4 умебл. кімнати. Можна сплатити з титя. Бізнес. положення. Вдова продає по д. умір. ціні.
Телеф. перед 5 P.M.
PL 8-1389

ПРОФ. М. О. ВЕТУХІВ ПОВЕРНУВСЯ З ЕВРОПИ

Ню Йорк. — 4 вересня літаком повернувся з Европи голова УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів. Він пробув у Европі два місяці, відвідавши Англію, Францію, Німеччину і Еспанію. В ближчому часі проф. М. Ветухів зробить ряд доповідей про свою подорож. Зокрема на конференції в УВАН він доповість про працю міжнародного з'їзду геронтологів в Англії.

● У Римі відкрито Інститут політичних наук, який названо іменем померлого 19 серпня ц. р. італійського державного мужа Альчіде де Гаспері.

● Французи в Індо - Китаї дістали від комуністичних в'єтмінців повідомлення, що вони випустять у найближчих днях на волю 5 американських летунських техніків, які були у В'єтнамі в складі американської летунсько - технічної місії. Комуністичні партизани схопили їх в половині червня, коли вони — купалися в озері. Від того часу загинув за ними слід.

REAL ESTATE

DELAWARE COUNTY
Виносажена із пов. виридом молочна фарма. 116 акрів, трактори, управні поля, добрі пасовиська, 23 шт. худоби. Всі необхідні машини. Дерева, стодоли, стайня, податок $240. Ціна з товаром і виридом $16,500.
BAGNARDI REAL ESTATE
210 Main Street, Oneonta, N. Y.
Oneonta 2989

CAMBRIA HEIGHTS
115-31 218 St.
Близько St. Rione церкви, 6 кімнат. Голівуд лазничка, шафи, паров. огрівання, 40x100, гараж, ввесь модерний вирид, багато особливостей. Без посередництва. — LA 8-5408

FLEMINGTON околиця. Куряча фарма, модерна, air conditioning курник, басейн, курники, 100% все автоматичне, вода, електрика. Місткість на 7,000; 5,000 курчат. Flemington гуртівня забирає всі яйця і кури. Жадає $75,000. David Reiss, R. D. 1 Frenchtown, N. J. Tel.: 235R3 or Box A 30, 11 W. 42 St., N. Y. C.

Власник мусить продати один!!
Freeport, 77 West 2nd St. Нові обмальовані стіни, 7 кімнат, 3 лазнички, гараж на 2 авта. 70x100, при каналі, приватний док $31,500, або
East Williston. 2 пов. дерев. дім, 6 кімн., 1½ лазнички, прикрита веранда зі зовніш. комином 60x100, $24,000. Pl 6-5867.

СІЛЬСЬКА ОКОЛИЦЯ — БАГАТО УКРАЇНЦІВ
3 акри або більше. $350 за акер й вище. 10% завдатку, $50 місячно. 1100 ft положення, джерело, криниця, вода, 2000' Colorado Blue Spruce & Douglas Fir., на цій самій посілості 2 до 6 ft. Тел. власника Netcong 2-1053.
A. MUEHLBAUER

КУРЯЧА ФАРМА — SUFFOLK
3 курники на 100 курей, 400 несних, недавно відновлені. Дім з 7 кімн., красний, дерева й ін. 1½ акр. Положена відповідно на спеціальний прихід $16,500 — $6,000 завдатку.
DEER PARK 2-7658

Woodstock Vicinity-Ulster County
Дім на цілий рік на провінції, 6-кімн., автомат. гар. вода, паров. огрівання, мосяжні рури, холодільник, гараж, кабіна, огорожа, електрика, Потік, 4 акри, гірський вид, плавання, риболовля, полювання, їзда на лижвах. Ціна $13,000 (умови).
Тел. власника BE 6-0900

ST. ALBANS — L. I.
8-кімн. дім. Цілком відокремлений. Вікна, підвашшя, Досконалі умовини. Сітки, охоронні вікна й інш. Вид. площа 40x100. Бл. шкіл, склепів, комунікацій. Чудове купно тільки за $16,500.
Тел. власника LA 8-6132

FARMS FOR SALE

ФАРМА
2 поверх. курник — стодола, бічні будинки й інш. 7-кімн. дім, всі удосконалення, гараж. 3 огляду на скору продаж, власник продає зі стратою. Пишіть: Box S-3, — 11 W. 42 St., N.Y., Rm 830, або кличте Mr. Newman Fairlawn 42911 N.J.

Продається ФАРМА 160 акр. землі, з них 80 лісу, 80 управної і пасовиська, новий 6 поковий дім, сарай для свиней, курник, гараж і стайня, деяка машинерія, легке авто, 2 корови, 230 несуч. курей. Добра фарма для бідної родини. Ціна $5,500. Половина виплати, решта на 5 років. Адрес:
ROUTE 1, BOX 87,
NEILLSVILLE, WISCONSIN
WOL. BONDARENKO

AUTO

BLUE STAR AUTO SALES
В СЕРЦІ NORTH PLAINFIELD
ВИПРОБУЙТЕ ЇХ, ЗАКИ БУДЕТЕ ВДОВОЛЕНІ.
280 Somerset Street — Tel. PL 4-5158
● Продаємо авта, кожне авто оцінене на випродаж. ●

Кожне авто є гарне. Кожне авто гарантоване
Якщо Ви не маєте авта до виміни, скорристайте з цієї казкової пропозиції. Це є теперішній інвентарний випродаж для зредуковання нашого складу.

1954	BUICK 4-Dr. Century, radio, heater, Dynaflow, power steering .... Only	$2695
1954	CADILAC, Coupe Deville, completely equipped with all the extras .... Only	4795
1954	CHEVROLET, Bel Air, Sport Coupe, Ivory over Torquoise. R&H w/ws, electric windows and seat	2095
1954	CHEVROLET, Bel Air, Sport Coupe, Pablo Tan, R&H, Power Glide, power brakes, underseal, Only	2250
1954	CHEVROLET, Bel Air, 2Dr., equipped, two tone Ivory over Green	1795
1954	CHEVROLET, Bel Air, 2-Dr., equipped, two tone Ivory over Torquoise	1795
1954	CHEVROLET, Bel Air, 4-Dr., equipped with R&H, Power Glide, Ivory over Bermuda Green	2095
1954	CHEVROLET 210, 2Dr., equipped with R&H, turn signals	1695
1954	DeSOTO, Custom, Power Master 6, R&H, Power Flite, tinted glass, back up lights, underseal. Only	2295
1954	FORD, Customline, 4Dr., equipped with turn signals .... Only	1850
1954	FORD, Customline, 2-Dr., Light Green, turn signals, magic air heater, underseal	1785
1954	MERCURY Monterey Hardtop Coupe. R&H, Mercomatic, White Wall Tires, back up lights, Ivory over Surf Green	2650
1954	MERCURY 2-Dr., Custom, R&H, turn signals. Look!	2150
1954	PONTIAC, Star Chief, 4-Dr., R&H, Hydramatic, white walls, tinted glass, 4 way seat, underseal and all group accessories	2495
1954	STUDEBAKER, Commander, 4-Dr., Regal Deluxe, with R&H Hydramatic, wire wheels, deluxe interior. A Steal	2195
1953	CHEVROLET, 4-Dr. Sedan, turn signals, seat covers, immaculate	1150
1953	CHEVROLET, 210 Townsmen, Station Wagon, all metal, with heater, turn signals, Power Glide, back up lights. Very low milage. Excellent condition	1695
1953	PONTIAC, Chieftain Deluxe Convertible, R&H, Hydramatic, power steering, wire wheels, autronic eye, tinted glass, white walls, undercoating, all group accessories, extra bumper guards front and rear. Cost new $3675. .... Now priced at	2195
1953	PLYMOUTH, 4-Dr. Sedan, equipped with turn signals, new seat covers, heater, low milage	1095
1953	FORD, 4-Dr. Customline, with heater, turn signals, very clean	1295
1951	DODGE, Meadowbrook, 4-Dr. Sedan, turn signals, heater. One owner	895
1951	BUICK, Special, 4-Dr. Sedan, R&H, turn signals, seat covers, excellent shape	995
1950	CHEVROLET, Fleetline Deluxe, 4-Dr., R&H, seat covers, five new tires	695
1950	CADILAC, Coupe, equipped with R&H, white wall tires, low milage	1875
1949	LINCOLN, Cosmopolitan, with R&H, overdrive, one owner	550
1949	FORD, 4-Dr. Customline, R&H, new seat covers, locally owned, clean	495
1947	CHEVROLET, Fleetline Deluxe, 2-Dr., with R&H, seat covers, five new tires. Not a scratch on this one. Clean	395
1946	BUICK, Roadmaster, R&H	150

Дуже великий вибір. Повне фінансування швидке і легке. Не вимагається завдатку, довгі місячні сплати.
Телефонувати в кожний час за інформаціями і списком.

BLUE STAR AUTO SALES
290 Somerset Street, North Plainfield, N. J.
PL 4-5158 PL 4-5159
MIKE TORESCO, Pres. FRANK "CHIPPY" FORMICA, Mgr.

БАЙДУЖЕ...
ДЕ ВИ НЕ БУЛИ...
ЩО ВИ БАЧИЛИ...
ЩО ВАМ ПРОПОНОВАНО!
Ми побємо кожну конкуренцію!
НА ВСІХ НОВИХ
1954 STUDEBAKER
Montclair Sales Co.
One of America's Largest Studebaker Dealers
125 GLENRIDGE AVE., MONTCLAIR, N. J.
MO 2-3080
Відкрито щоденно 9 A.M. до 10 P.M.
В неділю, 10 A.M. до 6 P.M.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ.

Мово Рідна — Буквар-Читанка — І. Корицький	$2.00
Нова початкова читанка — І. Шкілинка	$1.40
Україна земля моїх батьків — Ю. Сірий	$1.25
Граматика української мови — О. Панейко	$2.00
Українська мова — В. Романенчук	$ .85
Географія України — М. Дольницький	$1.50
IV Читанка — Матвійчука	$ .75

Замовлення враз із належитістю слати на адресу
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!
Подаємо до відома, що
З ДНЕМ 1-го ВЕРЕСНЯ 1954 р. в НЮ ЙОРКУ
при 97 Ст. Маркс Плейс
відкрито
РЕСТОРАН ТА БАР
Поручаємо смачні обіди та вечері по умірковании цінах. При цьому різного рода імпортовані й американські напитки.
Громадяни! — Зблизька й далека. — Прийдіть і переконаєтесь! ! !
Адреса ресторану і бари:
97 ST. MARKS PLACE, NEW YORK, N. Y.
Tel.: GR 5-9187
Роман ГНОН, Володимир РАНОВИЧ — Власгителі.

EVergreen 3-4450
FILL YOUR BINS NOW
Spring Prices In Effect
MAPLE Coal & Coke Co.
anthracite FUEL OIL bituminous
OIL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
— Федько Буддак

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ ФУТЕР у Фірмі ВУЙКІВ і КОПЕЦЬ

Маємо на випродажі куниці; камінні і лісові мінки і соболі. Дешеві ціни. Виконуємо на замовлення елегантні футра, з найкращого гатунку шкірок. Перероблюємо всякі футра за найновішими фасонами. Приймаємо до переховування на літній сезон. Доставка на місце.
Wujkiw & Kopiec, Inc.
Mfg. FURRIERS
111 E. 7th ST., N.Y. 9, N. Y.
Tel.: SPring 7-8710

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ЩО Є НА ПРОДАЖ В СУРМІ?

КНИЖКИ:

Історія України (велика) І. Тиктора	$12.00
Історія Українського Війська (люксусове)	15.00
Кобзар Шевченка, Вид. УВАН в 4 томах	24.00
Твори Лесі Українки, повне вид. 12 томів	24.00
Царівна, повість О. Кобилянської (люкс.)	3.00
Воля й Успіх, Мардена, з англійського	1.00
СЛОВНИКИ:	
Подвеська: Українсько-Анг. Словник (нове)	5.00
Подвеська: Англійсько Укр. Словник (50 тисяч)	4.00
Л. і В. Українсько Анг. і Анг. Укр. Словник в 3 томах	11.00
Голоскевич: Правописний Словник Укр. Мови 40,000 слів, в гарній оправі	4.50
Підручник Англійської Мови, Проф. Луцького	2.00
Як Стати Горожанином ЗДА (дві книжки)	.50
Музика: МУЗИКА, Музика!	
Альбом 203 Укр. Народних Пісень до співу з акомпаніяментом піяна	2.50
Музика до Слів Шевченка, соля на сопран і альт, з піяном різних композиторів	2.50
Квіточки з України: Єдличка, Присовського, Зенітарського, Зарембі і Гуцулка Ксеня	1.50
Фоменко, Моя Райдуга, 5 кавалків на піяно	1.00
Барвінський, Наше Сонічко, на піяно	.40
Лисенко: Коза Дереза, оперета слова і музика	1.50
ДЛЯ ДІТЕЙ:	
Українські Народні Казки, ілюстроване під ред. Іваненкової, обкладинка Я. Сурмач	2.00
ДЛЯ РОЗРАДИ:	
Альбом, 12 Грамофонних плит, збірка зі всіх частей України: 2 Гуцульські, 2 Дівочі з Вел. України, 2 Козаки з акомп. Бандур, 2 Хори Мішані, 2 Хори з акомп. великої симфонічної оркестри, 2 Патріотичні, до слів Шевченка. Цілий альбом з пересилкою до Сурми	9.00
ДЛЯ ВИГОДИ:	
Найкращі Укр. Картки на Різд Свята. 100 різних, релігійного змісту $3.50, 25 за $1.00, 50 Різних Укр. Патріотичних на свята $3.50, 12 за	1.00
Шалянові Хустки, по $4.00. Нитки ДМЦ по 10 цт. Канва $1.50 з пересилкою. Панама по $2.50 й ін.	
ДЛЯ ЗДОРОВ'Я	
Мед, чистий, свіжий, з цвітів з околиці Саратога оден фунт 39 цт. 5 фунтів $1.50 з пересилкою	$2.00
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, нова велика книжка, д-ра Кібзея	6.00

Заходіть до Сурми, або пишіть:
SURMA BOOK & MUSIC CO.
11 East 7th Street, New York 3, N. Y.

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Іст 8 вул., між 2-3 Евеню.)

має на складі великий вибір осінніх і зимових та імпортованих КАПЕЛЮХІВ від $1.94 та більше. Маємо також фільцові велюрові капелюхи. Наші капелюхи солідно викінчені, найліпшої якости. Кожний капелюх гарантований. Пригадуємо, що у нашому відділі МУЖЕСЬКОЇ ГАЛЯНТЕРІЇ першої якости різнородні сорочки, знаної марки "JAYSON" від $1.29 вгору.

Всі сорочки гарантовані в праннi. У великому виборі також: дощевики, парасолі, светери, краватки, шкарпетки, паски, і т.п.

Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну. — Говоримо по-українськи.

Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилях 1480, станція WHOM.

Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00.

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE (Іст 8. вул. Bet. 2-3 Ave.) NEW YORK, N. Y.